

Центральноукраїнський національний технічний університет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Андрій КИРИЧЕНКО

« 29 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	ОНП «Історія матеріальної культури та експертиза об'єктів історичної спадщини»
Факультет	Економічний

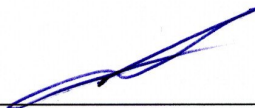
2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін»**: для здобувачів другого освітнього рівня «магістр» спеціальності 032 «Історія та археологія». / Укладачі: Барабаш В. А., Коломієць О. Б. Кропивницький: ЦНТУ. 2025. 25 с.

Укладачі: Вікторія Барабаш, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи, доцент; Олена Коломієць, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи. *Протокол від «29» серпня 2025 року № 1.*

Завідувач кафедри історії, археології,
інформаційної та архівної справи:
д.і.н., проф.

 Василь ОРЛИК

Декан економічного факультету:
д.е.н., проф.

 Наталія ШАЛІМОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Загальної підготовки	
	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		Освітньо-наукова програма: «Історія матеріальної культури та експертиза об'єктів історичної спадщини»	2-й
	Семестр		
	3-й		
	Лекції (год.)		
Тижневих годин навчання: аудиторних – 3,25 самостійної роботи студента – 4,25	Освітній рівень: другий (магістерський)	16	4
		Практичні (год.)	
		32	2
		Самостійна робота (год.)	
		72	114
		Вид контролю: іспит	

Мова навчання: українська.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін» – формування у здобувачів освіти цілісної, науково обґрунтованої та логічно послідовної системи знань з педагогіки і психології вищої школи та методики викладання історичних дисциплін; оволодіння дидактичними засадами підготовки фахівців вищої кваліфікації; розуміння концептуальних основ сучасної педагогічної теорії, психологічних закономірностей освітнього процесу та специфіки методичного забезпечення викладання історичних дисциплін у закладах вищої освіти.

Предметом вивчення дисципліни є особливості пізнання закономірностей психічної діяльності та індивідуально-психологічних властивостей студентського віку, проблем сучасної педагогіки вищої школи, методичного арсеналу викладання історичних дисциплін.

Курс «Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін» передбачає такі навчальні **завдання**:

- поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки, психології, основ сучасної методики викладання;
- теоретична підготовка здобувачів вищої освіти з питань розвитку ступеневої вищої школи й освіти в умовах незалежної України, проблем сучасного навчання і виховання у закладах вищої освіти;
- ознайомлення з особливостями професійної майстерності, оволодіння формами педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу, творчого застосування знань і способів діяльності;
- вивчення закономірностей навчання історії, специфіки історичних дисциплін у вищій школі, формування необхідних компетентностей майбутнього викладача-історика;
- виховання у здобувачів особистісних якостей майбутнього педагога, формування власного стилю науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування.

Вивчення курсу спрямоване на формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері історії та археології.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати автономно.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності (СК):

СК07 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах.

СК10. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН07. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН09. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.

Соціальні навички (soft-skills):

Здатність здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал.

Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи розв'язання проблеми.

Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

Компетентності, спрямовані на досягнення глобальних Цілей сталого розвитку до 2030 року:

Зміст навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін» інтегрує такі Цілі сталого розвитку та сприяє отриманню компетентностей та результатів навчання, які дозволять магістру в майбутньому ефективно працювати в напрямку розв'язання таких глобальних та національних завдань:

Ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх. Завдання 4.4 – До 2030 року істотно збільшити число молодих і дорослих людей, які володіють затребуваними навичками, у тому числі професійно-технічними, для працевлаштування, отримання гідної роботи та занять підприємницькою діяльністю; 4.7. – До 2030 року забезпечити, щоб усі учні здобували знання і навички, необхідні для сприяння сталому розвитку, у т.ч. шляхом навчання з питань сталого розвитку та сталого способу життя, прав людини, гендерної рівності, пропаганди культури миру та ненасильства, громадянства світу й усвідомлення цінності культурного різноманіття і вкладу культури в сталий розвиток.

Ціль 5. Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат. Завдання 5.5. – Забезпечити всебічну й реальну участь жінок і рівні для них можливості для лідерства на всіх рівнях прийняття рішень у політичному, економічному та суспільному житті.

Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям. Завдання 9.5. – Активізувати наукові дослідження, нарощувати технологічний потенціал промислових секторів у всіх країнах,

особливо країнах, що розвиваються, у т.ч. шляхом стимулювання до 2030 року інноваційної діяльності та значного збільшення кількості працівників у сфері ДіР у розрахунку на 1 млн осіб, а також державних і приватних витрат на ДіР.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогіки та психології вищої школи

Тема 1. Загальні основи педагогіки та психології вищої школи. Психологічні та педагогічні знання як фундамент професійного становлення та особистісного розвитку людини. Загальні основи педагогіки вищої школи. Предмет, завдання, функції, місце в структурі педагогічних наук. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Предмет та об'єкт психології вищої школи. Зв'язок психології з іншими науками.

Тема 2. Сучасні концепції педагогіки вищої школи та їх вплив на професійну підготовку майбутніх фахівців. Вища освіта як органічна складова системи неперервної освіти. Основні принципи розвитку вищої школи. Структура вищої освіти. Ключові проблеми сучасної вищої освіти. Загальні тенденції розвитку педагогіки вищої школи. Сучасні педагогічні концепції. Вплив сучасних концепцій на професійну підготовку фахівців.

Тема 3. Організація освітнього процесу у ЗВО: структура, форми, планування. Україна у світовому освітньому просторі. Педагогічний процес та нормативно-правова база організації освіти. Сутність і структура навчального процесу у ЗВО. Діяльність суб'єктів навчального процесу. Організація освітнього процесу: освітні програми та навчальні плани, форми навчання, самостійна робота студентів, планування занять, академічна мобільність та індивідуальні освітні траєкторії.

Тема 4. Психологічні особливості студентського віку: мотивація, когнітивний розвиток, професійна ідентичність. Психологічні особливості студентського віку. Суперечливості та кризи студентського віку. Заклад вищої освіти – провідний фактор соціалізації особистості студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості сучасних студентів. Психологія студентської групи. Роль куратора. Студентське самоврядування.

Тема 5. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: комунікація, харизма, педагогічна техніка. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача ЗВО. Академічна доброчесність у професійній діяльності педагога. Педагогічна майстерність та її особливості. Педагогічна техніка, особливості її прояву в діяльності викладача ВШ. Комунікація як основа педагогічної діяльності. Харизма викладача.

Тема 6. Сучасні освітні технології у вищій школі: інноваційні методи, змішане та дистанційне навчання. Інноваційні методи: кейс-стаді, проєктне навчання, гейміфікація. Використання інтерактивних платформ (Google Classroom, Moodle, Canvas, Microsoft Teams). Онлайн-колаборація: Miro, Padlet,

Mentimeter. Дистанційне навчання. Змішане навчання. Поєднання традиційної та онлайн-освіти. Цифровізація та новітні інструменти у вищій школі.

Змістовий модуль 2. Методика викладання історичних дисциплін

Тема 7. Наукові основи методики викладання історичних дисциплін у закладах вищої освіти.

Роль історичної освіти у формуванні громадянської свідомості. Процес навчання історії та його закономірності. Предмет, завдання, специфіка та особливості методики викладання історичних дисциплін у закладах вищої освіти. Сучасні дослідження з методики викладання історичних дисциплін. Методологічні підходи до викладання історичних дисциплін у вищій школі.

Тема 8. Психолого-педагогічні засади історичної освіти.

Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей студентської молоді у навчанні. Пізнавальні вміння як компонент змісту історичної освіти у вищій школі. Проблеми мотивації навчальної діяльності. Особливості історичного пізнання і мислення. Проблема формування історичної компетентності засобами критичного мислення. Принцип науковості у викладанні історичних дисциплін. Міжпредметна взаємодія у процесі викладання історичних дисциплін.

Тема 9. Форми організації навчального процесу. Методи і засоби навчання історії.

Поняття про методи, прийоми і засоби навчальної діяльності Лекція з історії як основна форма організації навчання: структура та методика підготовки. Види семінарських занять з історичних дисциплін, вимоги до їх організації та проведення. Сутність і значення самостійної роботи, її види та форми. Організація проведення індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів. Методи викладання історичних дисциплін, їх класифікація. Використання інтерактивної технології у навчанні історії. Прийоми і засоби навчання історії.

Тема 10. Методика роботи з історичними джерелами у вищій школі. Історичні джерела в академічній науці та університетській освіті. Класифікація історичних джерел. Верифікація та інтерпретація історичних джерел. Основні етапи джерелознавчих досліджень. Методика роботи з писемними джерелами. Методика роботи з речовими пам'ятками, умовно-графічною та образною наочністю. Інтерактивні методи роботи з історичними джерелами. Цифрові інструменти та інформаційно-комп'ютерні технології у роботі з історичними джерелами.

Тема 11. Цифрові технології та медіаграмотність у викладанні історії. Інформаційне освітнє середовище сучасного закладу освіти. Цифрові технології в освітньому процесі майбутнього історика. Використання інтернет ресурсів на заняттях з історичних дисциплін. Можливості використання штучного інтелекту в діяльності педагога-історика. Особливості систем електронного навчання ЗВО на базі MOODLE. Вимоги до цифрових дидактичних матеріалів.

Тема 12. Система контролю й оцінювання результатів освітньої діяльності.

Поняття про діагностику результатів навчання студентів та її елементи. Контроль, оцінювання та критерії результативності історичної освіти. Сучасні підходи до оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Види, форми організації та методи контролю знань, навичок, умінь студентів. Технологія оцінювання рівня навчальної діяльності здобувачів освіти з історії у контексті компетентнісного підходу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усьо- го	у тому числі					Усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Теоретичні основи педагогіки та психології вищої школи												
Тема 1. Загальні основи педагогіки та психології вищої школи	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Сучасні концепції педагогіки вищої школи та їх вплив на професійну підготовку майбутніх фахівців.	10	2	2			6	10					10
Тема 3. Організація освітнього процесу у ЗВО: структура, форми, планування.	8		2			6	10					10
Тема 4. Психологічні особливості студентського віку: мотивація, когнітивний розвиток, професійна ідентичність..	12	2	4			6	10					10
Тема 5. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: комунікація,	12	2	4			6	10	1				9

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усього го	у тому числі					Усього го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
харизма, педагогічна техніка.												
Тема 6. Сучасні освітні технології у вищій школі: інноваційні методи, змішане та дистанційне навчання.	8		2			6	10					10
Разом за 1 модуль	60	8	16			36	60	3				57
Змістовий модуль 2.												
Методика викладання історичних дисциплін												
Тема 7. Наукові основи методики викладання історії у закладі вищої освіти	10	2	2			6	10	1				9
Тема 8. Психолого-педагогічні засади історичної освіти.	8		2			6	10					10
Тема 9. Форми організації навчального процесу. Методи і засоби навчання історії.	12	2	4			6	10					10
Тема 10. Методика роботи з історичними джерелами у вищій школі	12	2	4			6	10		2			8
Тема 11. Цифрові технології та медіаграмотність у викладанні історії.	10	2	2			6	10					10
Тема 12. Система контролю й оцінювання результатів освітньої діяльності	8		2			6	10					10

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усього го	у тому числі					Усього го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Разом за модуль 2	60	8	16			36	60	1	2			57
Усього годин	120	16	32			72		4	2			114

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Загальні основи педагогіки та психології вищої школи.	2	
2	Тема 2. Сучасні концепції педагогіки вищої школи та їх вплив на професійну підготовку майбутніх фахівців.	2	
3	Тема 3. Організація освітнього процесу у ЗВО: структура, форми, планування.	2	
4	Тема 4. Психологічні особливості студентського віку: мотивація, когнітивний розвиток, професійна ідентичність.	4	
5	Тема 5. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: комунікація, харизма, педагогічна техніка. Академічна доброчесність у професійній діяльності педагога.	4	
6	Тема 6. Сучасні освітні технології у вищій школі: інноваційні методи: змішане та дистанційне навчання	2	
7	Тема 7. Наукові основи методики викладання історії у вищій школі	2	
8	Тема 8. Психолого-педагогічні засади історичної освіти	2	
9	Тема. 9. Форми організації навчального процесу. Методи і засоби навчання історії	4	
10	Тема 10. Методика роботи з історичними джерелами у вищій школі	4	2
11	Тема 11. Цифрові технології та медіаграмотність у викладанні історії.	2	
12	Тема 12. Система контролю й оцінювання результатів освітньої діяльності	2	
	Разом	32	2

6. Самостійна робота

Для опрацювання навчального матеріалу дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін», окрім аудиторної роботи (лекції, практичні заняття), значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основні види самостійної роботи:

1. Опрацювання додаткової літератури.
2. Робота з довідковими матеріалами.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Підготовка до проміжного і підсумкового контролю.
5. Опрацювання окремих тем, які не розглядаються під час аудиторних занять.

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Загальні основи педагогіки та психології вищої школи	6	8
2	Тема 2. Сучасні концепції педагогіки вищої школи та їх вплив на професійну підготовку майбутніх фахівців.	6	10
3	Тема 3. Організація освітнього процесу у ЗВО: структура, форми, планування.	6	10
4	Тема 4. Психологічні особливості студентського віку: мотивація, когнітивний розвиток, професійна ідентичність.	6	10
5	Тема 5. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: комунікація, харизма, педагогічна техніка.	6	9
6	Тема 6. Психологічні особливості, типологія студентів і формування студентського колективу.	6	10
7	Тема 7. Наукові основи методики викладання історії у закладі вищої освіти	6	9
8	Тема 8. Психолого-педагогічні засади історичної освіти	6	10
9	Тема 9. Форми організації навчального процесу. Методи і засоби навчання історії	6	10
10	Тема 10. Методика роботи з історичними джерелами у вищій школі	6	8
11	Тема 11. Цифрові технології та медіаграмотність у викладанні історії.	6	10
12	Тема 12. Система контролю й оцінювання результатів освітньої діяльності	6	10
	Разом	72	114

7. Індивідуальні завдання

При вивченні дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін» здобувачам пропонується виконувати такі індивідуальні завдання:

- розв'язування кейсів, ситуаційних завдань;
- участь в дискусіях, ділових іграх;
- створення індивідуальних або колективних презентацій на певну тематику;
- участь в науково-практичних конференціях, публікація статей на тематику відповідно до плану навчальної дисципліни.

-

7.1. Орієнтовна тематика рефератів

1. Гуманізація і гуманітаризація освіти у ХХІ столітті.
2. . Значення психології для життєдіяльності сучасного суспільства.
3. Галузі сучасної психології.
4. Методи психології.
5. Сучасні психологічні теорії особистості.
6. Компетентнісний підхід як провідна тенденція розвитку педагогіки вищої школи.
7. Трансформація ролі викладача у контексті змішаного та дистанційного навчання.
8. Інтернаціоналізація освіти: досвід європейських країн і перспективи України.
9. Студентоцентризм як стратегічна тенденція сучасної педагогіки.
10. Формування освітнього середовища університету як системи взаємодії та розвитку особистості.
11. Академічна доброчесність як виклик і цінність сучасної вищої освіти.
12. Проблеми якості освіти в умовах цифровізації суспільства.
13. Вища освіта України в умовах воєнного стану: виклики, ризики, перспективи.
14. Формування критичного мислення студентів як пріоритет освітнього процесу.
15. Баланс між теоретичною і практичною підготовкою у сучасному університеті.
16. Інклюзивна освіта у ЗВО: проблеми впровадження та ефективні стратегії.
17. Еміграція молодих науковців: причини та шляхи подолання «відтоку мізків».
18. Психологічне вигорання студентів і викладачів як соціально-педагогічна проблема.
19. Конструктивістська концепція навчання у вищій школі.
20. Теорія саморегульованого навчання як основа академічної автономії студента.
21. Гуманістична педагогіка К. Роджерса у контексті сучасної освіти.

22. Андрагогічний підхід у роботі з магістрантами та дорослими здобувачами освіти.
23. Педагогіка партнерства: від взаємодії до співтворчості у навчальному процесі.
24. Когнітивна педагогіка як основа розвитку інтелектуального потенціалу студента.
25. Концепція навчання впродовж життя (lifelong learning) у системі вищої освіти.
26. Особистісно орієнтоване навчання як провідна парадигма сучасної педагогіки.
27. Роль емоційного інтелекту у професійній підготовці майбутніх педагогів.
28. Застосування технологій змішаного навчання у формуванні професійних компетентностей.
29. Формування soft skills у системі вищої освіти.
30. Вплив цифрової трансформації освіти на зміст і методи підготовки майбутніх фахівців.
31. Заклад вищої освіти – один із провідних факторів соціалізації особистості студента як фахівця.
32. Права та обов'язки студента, їх актуальність та реалізація.
33. Використання кейс-стаді в навчанні історії: переваги та практичні приклади.
34. Проектне навчання як метод розвитку дослідницьких компетентностей студентів.
35. Гейміфікація в історичній освіті: сучасні тренди та ефективність.
36. Інтерактивні платформи в університетській освіті: порівняльний аналіз Google Classroom, Moodle, Canvas, Microsoft Teams.
37. Інноваційні методи навчання та їх вплив на мотивацію студентів.
38. Переваги та проблеми дистанційного навчання в історичній освіті.
39. Поєднання традиційних і онлайн-методів: переваги та виклики.
40. Використання цифрових ресурсів у викладанні історії: перспективи та проблеми.
41. Роль цифрових інструментів у розвитку дослідницьких навичок студентів.
42. Викладач як модератор історичного дослідження: технологія проблемного навчання.
43. Методи створення проблемних ситуацій на заняттях з історії.
44. Використання дискусій і дебатів як інструментів проблемного навчання.
45. Соціокультурний вимір історії: роль ментальності та духовних цінностей у навчальному процесі.
46. Методика підготовки та проведення лекційного заняття у вищій школі: педагогічна майстерність викладача.
47. Методи й засоби навчання історії у вищій школі: від традицій до інновацій.
48. Інноваційні підходи до організації практичних занять та семінарів у історичній освіті.
49. Використання інтерактивних методів контролю на практичних та семінарських заняттях – кейси з використанням тестів, дискусій, міні-проектів та онлайн-платформ.

50. Проблеми об'єктивності оцінювання в історичній освіті та шляхи їх вирішення.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи та методика викладання історичних дисциплін» застосовуються такі методи:

8.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1. Словесні методи навчання: лекція, розповідь, бесіда.
2. Наочні: ілюстрація, демонстрація, спостереження, практико-орієнтовані лекції, презентація.
3. Практичні: практичні заняття у вигляді презентацій тем, рольових ігор, укладання схем-опор, порівняльних таблиць, укладання тестів до теми, підготовка презентацій індивідуальних завдань.
4. Проблемні: *дослідницький* (розв'язання проблемних завдань, написання міні-дослідження); *частково-пошуковий* (пояснення, розповідь, обговорення проблемних ситуацій, індивідуальна робота, написання есе); *проблемний* (створення проблемної ситуації: пряма постановка проблеми; постановка гострих нерозв'язаних питань, цитування протилежних поглядів різних авторів на одне і теж питання, звернення до життєвих явищ, які потрібно пояснити, прослухавши лекцію, зробити висновки; постановка здобувачів у позицію експертів, опонентів, рецензентів; виділення точної і неточної інформації).
5. Інтерактивні методи: кейс-метод, метод проєктів, синектика (групове вирішення проблем), метод-прес, обговорення педагогічних ситуацій; метод Сократа, ділова гра, метод коучингу (оптимізація потенціалу наставляти, тренувати, займатися репетиторством), портфоліо.
6. Методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle; Zoom; Google Meet.

8.2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1. Методи формування пізнавальних інтересів здобувачів (навчальні дискусії, дебати, рольові ігри, презентації, проєкти).
2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні (заохочення, висунення вимог).

Інноваційні методи навчання: застосування інформаційно-комунікаційних технологій (включає роботу з додатками, віртуальними словниками, інтерактивними картами та іншими ресурсами); діджитал-інструменти: програмні продукти від Microsoft, цифрові інструменти Google, програмне забезпечення для проведення опитувань Kahoot, Mentimeter, хмарні презентаційні сервіси Canva, методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle, Zoom.

8.3. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: метод усного опитування, письмовий контроль, тестові методи перевірки знань, програмований контроль, залік, іспит тощо.

Методи контролю. На різноманітних етапах навчання використовуються різноманітні види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий, а також форми його організації.

Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з предмету чи розділу, який буде вивчатися.

Поточний контроль здійснюється в повсякденній роботі з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях студентів. При поточному контролі здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення кейсів, ситуаційних завдань, розрахункових задач, участі в науково-практичних конференціях, підготовці публікацій.

Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, навчального року тощо. За формами контроль поділяється на **індивідуальний, груповий і фронтальний**. У навчальному процесі в різноманітних поєднаннях використовуються методи **усного, письмового, практичного, машинного контролю і самоконтролю студентів**. Усне опитування здійснюється в індивідуальній і фронтальній формах. Мета **усного індивідуального контролю** – виявлення вчителем знань, умінь і навичок окремих студентів.

Усний фронтальний контроль (опитування) вимагає серії логічно пов'язаних між собою питань за невеликим обсягом матеріалу.

Письмовий контроль буває індивідуальним, коли окремим студентам пропонуються контрольні роботи.

Методи самоконтролю. Суттєвою особливістю сучасного етапу удосконалення самоконтролю за ступенем засвоєння навчального матеріалу, уміння самостійно знаходити допущені помилки, неточності, а також спосіб усунення виявлених недоліків.

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, комбінований контроль, поєднання усного і письмового опитування.

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення всіх видів аудиторних занять з усіх дисциплін в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру. Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі у формі екзамену – складає 30 балів.

Форма підсумкового контролю: 3 семестр (осінній) – екзамен.

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі екзамену становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем

вищої освіти при складанні семестрового екзамену. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового екзамену робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на екзамені, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Критерії оцінки заліку, іспиту:

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (екзамен, диф. залік, курс. проект, курс. робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90–100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82–89
C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74–81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64–73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60–63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35–59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1–34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ
<https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf>

10. Методичне забезпечення

Включає навчально-методичний комплекс з дисципліни, рекомендована обов'язкова та додаткова література, конспект лекцій, методичні рекомендації до виконання практичних робіт. Наповнення відповідного розділу в системі Moodle.

11. Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові документи:

1. Державна цільова соціальна програма з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року: Постанова КМУ від 30 липня 2024 р. №864 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/864-2024-%D0%BF#n97>
2. Завдання та індикатори досягнення цілей сталого розвитку в Україні на період до 2030 року <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/ind.80/bookmtd-goalsalbum110pagesok-3.pdf>
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#>.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#>.
5. Конвенція про визнання кваліфікації з вищої освіти в європейському регіоні. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text
6. Міністерство освіти і науки України. Лист № 1/9-650 (2018, жовт. 23) керівникам закладів вищої освіти «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272.
7. Про академічну доброчесність: Проект Закону України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/43481> lob:<https://itd.rada.gov.ua/d94336cc-7474-4db0-9493-d63faf75ad91>
8. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#>.
9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
10. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. № 1074. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-96-n#Text>
11. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-98-п#Text>
12. Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні: Закон України від 3 грудня 1999 р. № 1273-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1273-14#>.
13. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки: затв. Розпорядженням КМУ від 23 лютого 2022р. №286-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

14. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

15. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: Лист від 23.10.2018 р. №1/9-650 Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

Основна література:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету/ Ред. Фінікова Т. В., Артющова А. Є. Київ: Таксон. 2016. 234 с.
2. Андрущенко В. Безальтернативна матриця освіти: «розумна освіта» як потреба і реальність ХХІ століття. *Вища освіта України*. 2024. № 1. С. 5–10.
3. Бойко О. Д. Методика викладання історії у вищій школі: Специфіка та особливості. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»* (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя), (2), 44-50. 2025. №2. С. 44-49. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2025-PP-2-44-50>
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинг. системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2018. 384 с.
5. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: *підручник*. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
6. Гончарова Н. О. Методика викладання історії у вищій школі: *навчальний посібник*. Харків, 2009.
7. Горохівський П. І. Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі: курс лекцій: *навчальний посібник* для магістрантів денної та заочної форми навчання. Умань: ПП Жовтий О., 2012. 256 с.
8. Давидюк Р. П. Методика викладання історії у вищій школі. *Навчальний посібник*. Рівне: РДГУ, 2018. 134 с.
9. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: *підручник* для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
10. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ : Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. 388 с.
11. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
12. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : *підручник*. Київ: Ліра-К, 2025. 512 с.
13. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: *підручник* / За ред. проф. І.В.Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.
14. Інноваційність розвитку вищої педагогічної освіти: від теорії до практики : *колективна монографія*. / За заг. ред. Л.Л. Хоружої. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 232 с.
15. Каплінський, В. В. Методика викладання у вищій школі: *навч. посібник*. Київ: КНТ, 2019. 225 с.
16. Карпенко О., Прокопів Л. Вища освіта у контексті євроінтеграції:

навч.-метод. посіб. Дрогобич, 2019. 148 с.

17. Кремень В. Г., & Ільїн В.В. Людина у викликах цивілізації: від минулого – до майбутнього: Людина. Освіта. Соціум : *монографія*. Київ: Грамота. 2020. 248 с.

18. Мариновська О.Я. Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 504 с.

19. Маринченко Г. М. Методика викладання історії у закладах вищої освіти: *навчально-методичний посібник*. Миколаїв: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 292 с.

20. Методика викладання історії та історичних дисциплін. Словник-довідник: навч. посіб./уклад. Л. Г. Яновська. Одеса, 2020. 100 с.

21. Методика інноваційного викладання історичних дисциплін у закладах вищої освіти: *навчально-методичний посібник* / автор-укладач: А. П. Гриценко. Глухів, 2022. 276 с.

22. Мітіна С. В. Психологія особистості: *навч.-метод. посіб.* Київ : Ліра, 2020. 274 с.

23. Москалець В. П. Загальна психологія: *підручн.* Київ : Ліра, 2020. 564 с.

24. Освіта в умовах воєнного стану. URL: <https://eo.gov.ua/osvita-v-umovakh-voiennoho-stanu/2022/04/11/>.

25. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: *навч. посібник*. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

26. Прицак М. Д., Залюбовська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: *курс лекцій*. Вінниця: ВНТУ, 2019. 150 с.

27. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: *Навч. посіб.*, 4-те вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2020.

28. Сікорський П.І. Нова педагогіка. Львівська політехніка. Львів, 2021. 540 с.

29. Стинська В.В., Прокопів Л. М., Нагачевська З. І. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ, 2021. 430 с.

30. Фіцула М.М. Педагогіка. URL: <http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>

31. Яковенко Г. Г. Методика навчання історії: *навчально-методичний посібник*. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.

Додаткова:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: *Підручник*. К., 1998. 560 с.

2. Бабин І. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. URL: <http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238.html>

3. Барабаш В. А., Глєбова Л. В., Мехеда А. М. Науково-дослідницька діяльність у процесі формування професійної компетентності студентів-інформаційників. *Соціум. Документ. Комунікація*: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2020. Вип. 10. С.216 – 240. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10409>

4. Барабаш В. А. Громадянська культура майбутнього фахівця в контексті формування громадянського суспільства. *Наукові записки КДПУ*

- імені В. Винниченка. Сер. : Пед. науки: зб. наук. праць. Вип. 135. Кіровоград : Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка 2015. С. 53–56.
5. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Формування громадянської активності студентів у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін. *Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей*. Вип.5. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький, 2018. 360 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/colscart_2018_5_3.
 6. Барабаш В., Орлик С., Бондаренко Г. Розвиток гнучких навичок здобувачів вищої освіти у контексті соціокультурної комунікації. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2021. Вип.14. С.9-28. DOI: <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2021-14-9-28>.
 7. Барабаш В., Сустрєтов А., Коломієць О. Психологічні чинники етичної поведінки викладача вищої школи. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць*. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2025. Вип. 70. С. 31–43. <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/42/399>
 8. Бех І. Д. Патріотизм як цінність. 7 наукових позицій у національно-патріотичному вихованні. *Управління освітою*. 2018. № 6. С. 7–12.
 9. Брюховецька І. В., Прийма А. М., Плетенецька Л. С. Цифрова медіаграмотність науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти як запорука успіху у процесі викладання. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.2.35>
 10. Вітвицька, С. Адаптивна система педагогічної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої та передвищої освіти. Інновації в науці: сучасний вимір: *матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* молодих дослідників. 4 квітня 2024 року. Суми, 16–19.
 11. Грень Є. (2023) Особливості використання цифрових технологій у дистанційному навчанні. *Академічні візії* (25). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/88/>
 12. Дашковська О. В., Погребняк В. П. Підсумки та перспективи модернізації системи вищої освіти в Україні. К. ДНУ «Інститут освітньої аналітики», *Освітня аналітика України*, вип. №2(18), 2022, С. 35–44.
 13. Дудкевич Т. В. Історичне пізнання як предмет психологічних досліджень. *Україна-Цивілізація. Психологічні та педагогічні науки*, 2016. Том 5. С.286-292.
 14. Історичні джерела в українському інформаційному й освітньому просторі: верифікація та інтерпретація: монографія / Наук. ред. д.і.н. поф. О. О. Салати. Вінниця, ТОВ «ТВОРИ», 2018.348 с.
 15. Каленський А. А. Розвиток професійно-педагогічної етики у майбутніх викладачів спеціальних дисциплін : *монографія* 2- ге вид., випр. і доп. Київ: ЦП «Компринт». 2016.424 с.
 16. Коломієць О., Барабаш В., Сустрєтов А. Використання методів творчої діяльності викладання історико-культурологічних дисциплін у закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук:* [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 89. Том 1. 390 с. С. 348 – 358. file:///C:/Users/Victoria/Downloads/aphn-journal.in.ua_89_1_2025.pdf

17. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи. /за ред. В.Г. Кременя, Н.Г. Ничкало. Київ: Знання України. 2018. 616 с.
18. Кривчик Г., Лагдан С. Викладання гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти в умовах воєнного часу: форми і методи. *Наукові інновації та передові технології*, 2023. № 5 (19). С. 516-528.
19. Ляшенко М. Ю. Актуальні проблеми формування професійної мотивації майбутніх педагогів професійного навчання. Scientific and pedagogical internship “Innovative methods of organization of educational process in the field of pedagogy and psychology in Ukraine and EU countries”. October 21 November 29, 2019. Maria Curie-Skłodowska University, 2019. С. 104–107. URL: <https://cuesc.org.ua>.
20. Методика інноваційного викладання історичних дисциплін у закладах вищої освіти: *навчально-методичний посібник* / Автор-укладач: А. П. Гриценко. Глухів, 2022. 276 с.
21. Москалюк М. М. & Ленъ А. В. Цифрові технології та їх роль у вивченні історії. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє середовище сучасного університету». 2025. Вип18. С.92-102 URL: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2025.188>
22. Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи : *монографія* / За ред. Н.Г. Ничкало, І.Ф. Прокопенка. Харків: ФОП Бровін О. В., 2020. 546 с.
23. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ЗВО: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ, 2017. 166 с.
24. Прокопів Л. М. Сидорук О.М. Використання інноваційних технологій навчання як ефективної комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Освітні обрії*. 2020. №1(15). С. 75–79.
25. Професійна освіта: андрагогічний підхід: *монографія* /за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид. О. О. Євенок. 2018. 452 с.
26. Ракітнянська Л. М. Становлення та розвиток поняття «емоційний інтелект»: історико-філософський аналіз. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (Серія: Педагогічні науки) : гол. ред. С. Сисоєва. Київ: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2018. № 3–4 (56–57). С. 36–42.
27. Рачук С. Особливості історичного пізнання крізь призму класичної науки. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*. Спільний україно-румунський науковий журнал (АПСНІМ, 2021). №4(32). Р.6-10.
28. Ставицький А., Затонацька Т. Формування культури якості вищої освіти в українських університетах. *Освітня аналітика України*. 2017. №1. С. 21–32.
29. Стасюк, Ю., Вайнілович, І., & Кобченко, А. Роль емоційного інтелекту та професійної культури у розвитку закладів вищої освіти. *Challenges and Issues of Modern Science*. 2024, №3. С. 214–222. URL: <https://cims.fti.dp.ua/j/article/view/265>
30. Стежко, З. В., Шалімова, Н. С., Андрощук, І. О. Академічна доброчесність у вищій освіті: прояви та мотиваційні чинники. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені*

К. Д. Ушинського. 2022, № 3. С. 7–15.

31. Староста В.І. Тестовий контроль психолого-педагогічної підготовки магістрів та аспірантів: навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УЖНУ «Говерла», 2018. 100 с.
32. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115-118.
33. Терещук, В. І., Ільченко, А. М., & Семенишина, І. В. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти. *Академічні візії*, 2023, № 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/157>.
34. Kelly A. Measuring competition and competitiveness. *Dynamic Management and Leadership in Education*. 2021. P. 218-224. doi: 10.4324/9781003217220-22.
35. Mytsenko Valerii, Barabash Viktoriia, Bondarenko Anna. Formation of Soft Skills Among Future Specialists in Information, Library and Archival Affairs. *Наукові записки* / Ред. кол. В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 199. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 261 с. С. 82–87. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua>.
36. Mytsenko Valerii, Barabash Viktoriia Glebova Lyudmila. Educational potential of the activities of information institutions during the war period. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Випуск 208. С. 79–86. DOI:10.36550/2415-7988-2023-1-207-79-86.
37. ScienceRise: Pedagogical Education. URL: https://journals.uran.ua/sr_edu

Інформаційні ресурси:

1. Освіта UA. URL: <https://osvita.ua/>
2. В.О. Сухомлинський. URL: <https://sukhomlynsky.com/ua>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua>.
4. Електронна бібліотека – підручники. URL: <http://www.info-library.com.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих навчальних закладів і наукових установ України. URL: <http://journals.uran.ua>
7. Національна академія педагогічних наук України <https://naps.gov.ua/>
8. Сервіси та інформаційні ресурси. Педагогіка вищої школи. URL: www.kspu.edu/Information/services.aspx
9. Higher Education Pedagogies ISSN: (Print) (Online) Journal homepage. URL: <https://www.tandfonline.com/loi/rhep20>

Рекомендовані джерела неформальної освіти:

1. Небайдужі: базові емоційні потреби та соціальна взаємодія https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+NI101+2023_T2
2. Стрес-менеджмент для освітян https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CARITAS+STRESS101+2023_T2
3. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників: нові вимоги і

можливості.

[https://prometheus.org.ua/course/course-](https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+PPK101+2020_T1)

[v1:Prometheus+PPK101+2020_T1](https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+PPK101+2020_T1)

4. Академічна доброчесність: Онлайн-курс для викладачів

https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2

5. Критичне мислення для освітян [https://prometheus.org.ua/course/course-](https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T)

[v1:CZ+CTFT101+2017_T](https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T)